

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIII (27).

No. (Štev.): 44

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

31. oktobra 1974

VELICASTNO SLAVJE NARODNEGA PRAZNIKA

Komemoracija 30-letnice NO za Slovenijo v Buenos Airesu

POTA IN CILJI NO ZA SLOVENIJO

Odgovornost emigracije

Vsak narod v okviru njemu lastnih značilnosti kar najmožeje proslavlja obletnice dogodkov, ki so bili mejniki v njegovi zgodovini, tako tudi slovenski narod, ki se rad hvaležno spominja svojih velikih mož, pa tudi dejanj, ki so v teku časov tvorili to, kar danes poznamo kot zgodovino slovenskega naroda. Med ta dejanja gotovo spada kot eno najodličnejših prav 29. oktober, ko je narod leta 1918 za vedno streljal s svojih ramen okove nemške sužnosti.

A naš narod, tisti del ki živi v matični domovini pod jarmom brezbožnega komunizma, ni svoboden, da bi javno izpričal svoj hvaležen spomin možer,

ki so ga pred več kot pol stoletja osvobodili tujega jarma, in se spomnil tedanjih dogodkov. Zato pa se svobodna slovenska emigracija, raztresena po vsem svetu tem prirčneje spominja teh mejnikov naše zgodovine in ob njih jemlje moči za nadaljni boj za svobodo slovenskega naroda.

Tako smo tudi demokratični Slovenci, živeči v Velikem Buenos Airesu, v soboto, 26. oktobra, proslavili naš narodni praznik in dan slovenske zastave. Slavje je imelo letos še poseben prizvok, saj je praznovanje sovpadlo z 30-letnico ustanovitve Narodnega odbora za Slovenijo.

Zahvalna sv. maša

Izredno število predstavnikov našega javnega življenja, zastopnikov organizacij in domov ter kulturnih delavcev se je tisti dan zbralo v našem središču, v Slovenski hiši na Ramón Falconu, da s svojo prisotnostjo dokažejo vitalnost naše emigrantske skupnosti v boju za narodne ideale. Prišli so z vseh krajev in zastopali vse skupine in sloje. Videči smo tudi zastopnike slovenskih postojank iz notranjosti države.

Vsi ti so se zbrali ob 19. v cerkvi Marije Pomagaj, da se najprej Bogu zahvalijo za prejete milosti in se Mu priporočijo za nadaljen blagoslov. Tu je sveto mašo daroval delegat slovenskih dušnih pastirjev v Argentini, msgr. Anton Orehar. Namen svete daritve je bil

za vse, ki so delali in se žrtvovali za slovenski narod.

V cerkvenem nagovoru je msgr. Orehar svoje misli navezal na praznik; vzpodbujal je k delu za narod in za skupnost; polagal pa posebno važnost tudi verskemu življenju, zlasti pa narodni in verski vzgoji naše mladine, katera živi v težkih časih, ko nanjo preže nevarnosti materializma današnje dobe.

Vsi zbrani so v pobožni molitvi priporočali Bogu namene skupnosti, ob koncu maše pa so zapeli naš Te Deum: „Hvala večnemu Bogu...“, s katerim so izpričali svojo hvaležnost Njemu, ki je skozi stoletja v težkih viharjih ohranjal naš narod in mu delil obilne darove.

Praznovanje v dvorani

Po končani sveti maši so se gostje zbrali v veliki dvorani Slovenske hiše, kjer so posedli ob pripravljenih mizah. Bilo je zbranih nad 200 predstavnikov naših organizacij in domov ter našega javnega življenja. Praznično vzdušje je vladalo med njimi. Zavest, da se obhaja eden tistih dogodkov, ki je našemu narodu prinesel ključ do svobode.

V tem vzdušju so vsi navzoči tudi stali za slovensko narodno himno: „Čujte nesmrtni kliče: Svoboda...“ in pa „Naprej, zastava slave“. V pesmi in besedi strnjeno smisel našega naroda, in naroda, ki nam gostoljubno daje svojo zemljo, da se na njej dalje borimo za ideale slovenstva in krščanstva.

POZDRAV GOSTOV

Nato je pred zbrane rojake stopil predsednik pripravljalnega odbora, Pa-

prav lepa hvala za vaš odziv na naše vabilo na to slovesnost, ki ima danes še poseben značaj. Obenem z narodnim praznikom in dnevom slovenske zastave praznujemo 30-letnico obstoja Narodnega odbora za Slovenijo.

Leta 1944 so slovenski možje ponovili zgodovino iz leta 1918. Obakrat na isti datum, 29. oktobra, sedaj drugič sredi vojne vihr, a z istim namenom in ciljem: priboriti in zagotoviti slovenskemu narodu svobodo.

29. oktober 1944 je rojstni dan najvišje slovenske politične ustanove: Narodnega odbora za Slovenijo. Bil je takrat, ob ustanovitvi in je še danes edini najvišji avtentični slovenski politični organ. 3. maja 1945 je spregovoril vsemu svetu: Zadinjeno Slovenijo hočemo, prosto uvoženih ideologij, ki nimajo s Slovenstvom ničesar opraviti.

Narodni odbor za Slovenijo je edini najvišji avtentični slovenski politični organ. Kdo more trditi, da bi bil kateri koli politični organ, ki danes vlada doma, avtentično slovenski, ko temelji na Slovenstvu povsem tuji marksistični ideologiji? Kdo more trditi, da bi bil kateri koli politični organ, ki danes vlada doma, resnično slovenski, ko predstavlja le eno samo, komunistično partijo, komaj 5% slovenskega naroda?

NOS je sedaj v tujini, toda ta tujina obsega ves svet, vključno domovino, ker drugače sploh biti ne more. Dasi komunistična diktatura hoče zožiti slovenski narod na omejenost ničke, iz ka-

tere ne bi imel možnosti duhovnega in političnega razmaha, se je slovenski narod razmahnil čez ves svet, kjer ga partija ne more kontrahirati.

V krščanstvu zakoreninjen, kakor je slovenski narod sam, a popolnoma prost, kakor je prosta njegova politična emigracija širom sveta, Narodni odbor za Slovenijo vseh 30 let ostaja edini pravi slovenski glasnik v svetu. Edini najvišji avtentični slovenski politični organ, ki govori slovensko za vse Slovence: doma, v zamejstvu in zdomstvu, na vseh kontinentih sveta. Interesi NOS so identični interesi slovenskega naroda.

Čas komunistične diktature je meddobje, ki ga bo slovenski narod preživel. To meddobje bo preživel z narodom — Narodni odbor za Slovenijo.

Naj živi svoboden slovenski narod! Naj živi njegov glas svobode: Narodni odbor za Slovenijo! Tako nam Bog pomagaj!

Navzoči so z odobravanjem potrdili izvajanje govornika.

BESEDA MLADINE

Zatem je na govorniški oder stopila predsednica Slovenskega katoliškega akademskega društva, gđc. Marjetka Stariha, ki je v imenu mladine izpovedala vero mladega rodu v ideale slovenstva:

„Slovenski narodni praznik, 29. oktober, je prelomnica, ko smo Slovenci po osemsto letih začeli zopet svobodno in samostojno življenje.

Žal je tisti lep začetek danes zamegljen s skoro tridesetletno diktaturo komunizma.

Zato je bolj kot prej, tisti plamen, ki so ga naši predniki prižgali pred pol stoletja, skrb slovenske politične emigracije, da ta plamen slovenske svobode čuva in hrani z upanjem, da zajame nekoč vso našo domovino kot možen kres.

Slovenskemu narodnemu prazniku se je v zdomstvu pridružil še Dan slovenske zastave. To je naš simbol, ki nas spremlja v novi domovini v veselju in v žalosti.

Mi mladi, rojeni v Argentini, pojememo z istim navdušenjem „Oid mortales, el grito sagrado“, kot „Naprej, zastava slave“, ker se zavedamo dvojne odgovornosti. Vsak narodni praznik, posebno pa 29. Oktober, ki ga kot edinega praznujemo, predstavlja ne samo za skupnost ampak predvsem za nas, slovensko mladino, tudi dan, ko obnovljamo zvestobo našemu slovenskemu narodu, ko slovesno izpričujemo, da smo ponosni na svoje slovensko poreklo, katerega bomo ohranili tudi v bodoče.

Mi mladina živeča v svobodi, upamo, da bo nekoč napočil tudi dan svobodne in Zedinjene Slovenije; da se bodo bratje Koroške in Primorske in ostalih zasušenih delov združili v Svobodni Sloveniji; da bo tisočletna vojna uresničila sen svobode slovenskega naroda, ki živi na najbolj izpostavljeni točki Evrope. Na tistem koščku sveta, ki mu pravimo prstan Evrope, in na tistem delcu, ki ga je Bog obdaril z neizmernimi lepotami, biva in se bori

(Nad. na 2. str.)

(Misli iz govora predsednika NO MILOŠA STARETA)

Zopet slavimo na tako veličastni način naš narodni praznik 29. oktober in dan slovenske zastave. Letošnje slavje sovпада s 30-letnico ustanovitve Narodnega odbora za Slovenijo.

Ko mi prihaja pred oči doba 30 let, vidim, de sem med zelo maloštevilnimi preživečimi od tistih, ki smo si tedaj prizadevali, da ustanovimo ta skupni, najvišji narodni forum, to je NO za Slovenijo. Če bi hotel opisati teh 30 let, bi dal naslov članku: Od podstrešja v ljubljanski okolici do Slovenske hiše v Buenos Airesu.

Razumeli boste, da ob taki obletnici človek postane tudi čustven. Spominjam se tudi vseh tistih, ki so žrtvovali vse, tudi svoje življenje, da bi bili cilji NO doseženi. Tam v Dachau in v mnogih taboriščih, s strelji v tilnik, z zahrbtnimi umori in na vse mogoče načine preganjani, so končali svoje življenje. Ta njihova žrtev nam maloštevilnim preživelim daje nalogo, da vztrajamo, vas kličevo k sodelovanju in dvigamo zastavo slovenske svobode do zadnjega našega diha.

Smatram za dolžnost, da poudarim zrelost slovenskih demokratičnih strank in se zahvalim za složno delo in skupne napore za svobodo našega naroda. To sodelovanje že traja več kot trideset let. Ko nas je pokojni ban dr. Natlačen še pred okupacijo Slovenije povabil v Narodni svet, so se odzvale vse demokratične stranke in skupine. Sklenjeno je bilo premirje in predstavniki teh strank so se odločili za sodelovanje za skupni cilj, ki traja do današnjega dne.

Že septembra 1941 je bil kot naš skupnega dela storjen velik korak v razvoju slovenskega skupnega narodnega programa. Potegnjena je bila črta nad preteklostjo in vse tri glavne politične stranke, to je Slovenska ljudska, Jugoslovanska nacionalna in Socialistična stranka Jugoslavije so se zedinile v zahtevi po federativni ureditvi jugoslovanske države. Centralizem je bil v Sloveniji pokopan. Na njem vztraja danes samo še komunistična partija, ki ga vzdržuje z nasiljem, da si tako podaljšuje življenje.

V Slovenski zavezi, ki je nastala v začetku leta 1942, so te demokratične stranke opravile veliko delo s pripravo in načrti za ureditev povojne Slovenije. Zastopniki teh strank v Slovenski zavezi smo pa tudi iskali stalno pota, da smo obveščali predstavnike Slovencev v jugoslovanski vladi in inozemstvu o dogodkih v Sloveniji, o komunistični revoluciji in dopovedovali, da se komunisti ne borijo proti okupatorju, ampak so njihov edini cilj z revolucijo pod okupacijo priti na oblast. Nevarno je bilo delo v tisti dobi v ispostavljanju zvez in iskanju potov za pošiljanje predlogov in poročil. Mnoge, ki so jih nacisti zlotili pri tem nevarnem delu, so nečloveško mučili, predno so jih pomorili. Tudi slovenski komunisti niso pri tem zaostajali.

Predstavniki navedenih treh političnih strank smo oktobra 1944 ustanovili Narodni odbor za Slovenijo. V izjavi, ki nosi datum Narodnega praznika 29. oktobra 1944, smo brez ovinkov povedali, kaj je slovenski narodni cilj: Narodna država Zedinjene Slovenije v federativni Jugoslaviji.

Delovanje Narodnega odbora bi zgodovinsko postavil v tri obdobja: prvo je v začetni dobi, ko je bil predsednik dr. Basaj. Težka je bila ta doba. Ne pozabimo, ko jo ocenjujemo, da je prvi predsednik žrtvoval svoja edina dva sinova, ki sta bila od komunistov umorjena, sam pa je bil deležen preganjanja in poniževanja tudi od tistih, od katerih je pričakoval roko rešitve za Slovence. Sledila je doba, v kateri je predsedoval dr. Miha Krek. Teško bi našli v

zgodovini slovenskega naroda moža, kateremu bi bila naložena skrb za usodo Slovencev v tako burni dobi, kakor je bila tista. Krek je bil mož velike razgledanosti in učencec dr. Korošca. Zaradi svojih položajev kot dolgoletni minister, podpredsednik jugoslovanske vlade v izseljenstvu in poslanik, je imel sijajne zveze in vplivna poznanja. Četudi je šel tok razvoja proti njegovim prizadevanjem, je vztrajal do zadnjega. Velika praznina je nastala po njegovi smrti pred petimi leti. Vsi smo se zavedali, da že ime samo, dr. Miha Krek, mnogo pomenilo za Slovence v velikem svetu.

Narodni odbor je šel v tretjo dobo in dokazal, da je bil zgrajen na zdravih temeljih. Kljub mnogim nerazumevanjem in omalovaževanjem smo predstavniki teh strank v tem odboru še trdneje sklenili roke v trdnem namenu, da bomo vztrajali v složnem delu za naš skupni cilj: svoboda slovenskega naroda. Zavedali smo se, da delo te ustanove ne sme prenehati, ker smo bili prepričani, da Slovenci doma, v zamejstvu in izseljenstvu morajo imeti v svetu svoje narodno predstavništvo. Saj smo danes priče, kako si druge narodnostne skupine iz Jugoslavije v izseljenstvu prizadevajo, da bi si ustvarile kaj podobnega in kolikšne težave imajo pri tem.

Priznam, da je do neke mere upravičeno vprašanje kaj Narodni odbor dela. Nikdar namreč nismo delali propagande za svoje delo. Mirne vesti pa trdim, da je vsak posamezni član in Narodni odbor kot ustanova, storil svojo dolžnost. Nismo opustili nobene priložnosti, da ne bi bile vlade v svobodnem svetu in pomembne ustanove poučene o težnjah slovenskega naroda in o uničujočem nasilju komunizma v domovini. Nismo pozabili zamejskih Slovencev in vsi naši naporji so šli za tem, da bi slovenska emigracija bila vzor enotne borbene fronte.

Kaj je izhodišče našega dela? Decembra 1944 je ameriški diplomat Stettinius v pismu z dne 23. decembra britanskemu veleposlaniku Pattersonu pred odhodom v Jalta sporočil sledeče stališče ameriške vlade do jugoslovanskega problema: „Naša vlada dosedaj brani pravice raznih narodov v Jugoslaviji, da bi ti mogli napraviti svoje oblike vlad brez kakvega zunanjeg pritiska, in da ne bi vlado usiljevala kakva narodna ali politična skupina v notranjosti države nad drugimi narodi.“

Prepričan sem, da je imel pokojni dr. Krek s svojimi prizadevanji velik delež, da je ameriška vlada zavzela to stališče katero je Krek branil že med drugo svetovno vojno z utemeljitvijo, da samo svobodni narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo morejo ohraniti mir na tem delu Evrope. To je bila izhodišče vsega njegovega dela še predno je postal predsednik NO, to delo je nadaljeval kot predsednik in to pot gre danes Narodni odbor.

Kdor trezno motri današnji svet bo priznal, da so zaostritve nasprotij med velisilami iz dneva v dan večje. Vzhod in zahod sta v krizi in oba skušata izkoristiti težave nasprotnika. Gospodarski interesi stopajo na prvo mesto. So opazovalci, ki dvomijo, da bo to zapletenost sveta možno rešiti na miren način.

Marsikdo bo rekel, kako majhno je naše slovensko vprašanje v okviru takega svetovnega položaja. Priznam, da je na videz tako. Ne pozabimo pa, da vse naše delo opazujejo in beležijo v arhivih zunanjepolitičnih uradov velikih držav. Pristojni uradi, pa naj bodo to naši sovražniki ali prijatelji, so stalno na delu. Četudi danes ti podatki še ležijo v arhivih, bo prišel čas, ne vemo kdaj, in bodo ti uradi iz arhivov prikazali svojim vladam tudi podobo Slovencev. Ocenjevali bodo slovenski narod tudi po delu emigracije, ki ga pred-

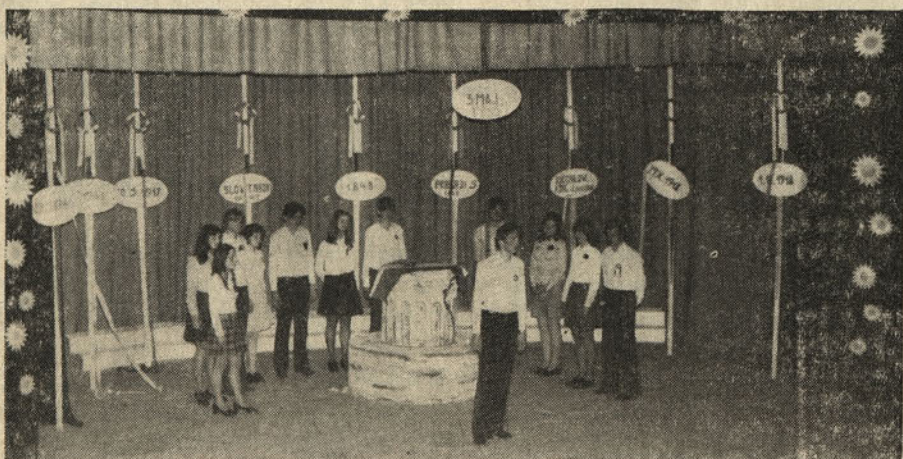
(Nad. na 2. str.)



Pavel Fajdiga otvarja proslavo v počastitev narodnega praznika

vel Fajdiga, ki je na prisotne naslovil sledeče besede:

V imenu pripravljalnega odbora pozdravljam predsednika NOS Miloša Stareta, delegata slov. duš. pastirjev msgr. Antona Oreharja, predsednika Zedinjene Slovenije Boža Stariho, predsednika Slov. kult. akcije dr. Tineta Debeljaka in vse predstavnike naših domov, kulturnih, gospodarskih, športnih in drugih ustanov in organizacij, še posebej predstavnike naše mladine.



Okrog Knežjega kamna stoji mladina, naša bodočnost. V ozadju slovoloki na katerih so pritrjene pomembne letnice slovenske zgodovine

NARODNI ODBOR ZA PRAVICE KOROŠKIH SLOVENCEV

Z razbijanjem dvojezičnih napisov na Koroškem, v drugi polovici leta 1972, je začelo novo sramotno poglavje v zaničevanju in poniževanju slovenskega življa na Koroškem. To dejanje je vzbudilo tudi med slovenskimi izseljenci v svetu velik odpor.

Val ogorčenja je zajel slovenske izseljence v Evropi, Severni Ameriki in Kanadi, Južni Ameriki in Avstraliji. V manj kot štirih mesecih je nad šest tisoč slovenskih izseljencev, vplivnih osebnosti, predstavnikov organizacij in ustanov z vseh kontinentov kjer živijo slovinci, podpisalo protestno izjavo.

Podpise so izseljenci pošiljali Narodnemu odboru za Slovenijo, da ukras

vse, kar je v njegovi moči v pomoč zatiranim Slovincem na Koroškem.

Avstrijski kancler dr. Kreisky je predsedniku NO za Slovenijo, na protestno noto odgovoril, da bo vprašanje dvojezičnih napisnih tabel in izpolnjevanje člena 7 avstrijske državne pogodbe ugodno rešeno v začetku leta 1973.

Ker te obljube avstrijska vlada ni izpolnila, je NO za Slovenijo sklenil, da spravi to pereče vprašanje na mednarodni forum. Po naročilu predsedstva NO je njegov tajnik dr. Puš predložil generalnemu tajniku Združenih narodov dr. Waldheimu zgoraj navedeno izjavo, z nad šest tisoč podpisi s sledenim spremnim pismom:

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO

Ekscelenca

Dr. Kurt Waldheim

Glavni tajnik Združenih narodov

New York

Čast mi je obrniti se na Vašo Ekscelenco v zadevi Narodnega odbora za Slovenijo (NOS) s prošnjo, da bi se blagohotno zavzeli za problem, ki zadeva Vašo domovino Avstrijo in slovensko prebivalstvo na Koroškem.

Narodni odbor za Slovenijo je najvišje politično zastopstvo svobodnih Slovencev. Ustanovile so ga med drugo svetovno vojno tedanje demokratične stranke v Sloveniji. Ker je odklonil sodelovanje s komunistično diktaturo, se je umaknil z deset tisoč slovenskih beguncev v tuji svet, ne da bi bil s tem zgubil svoj reprezentativni demokratični značaj.

V imenu tega NOS sedaj izročamo Vaši Ekskelenci — glavnemu tajniku Združenih narodov — devetinsedemdeset pol s tisoči podpisov Slovencev iz vseh delov svobodnega sveta, ki zahtevajo narodne pravice za svoje brate v Avstriji.

Gotovo vam je zato znano, da vlada na Koroškem pravo nečastno stanje za avtohtono slovensko ljudstvo, ki je oropano svojih temeljnih narodnih pravic in svobodnih, in izpostavlja nasilju nacionalnega sovraštva, kljub jasnim zahtevam, ki so obseženi v paragrafu 7 državne pogodbe.

Koroški Slovenci so dobri in zvesti Avstrijci. To lahko rečem iz lastne skušnje iz leta mojega bivanja na Koroškem na poti v begunstvo. Tačas sem imel mnogo prilike seznaniti se z marsikaterim med njimi. V svoji borbi za legitimne pravice, da uporabljajo materin jezik v šoli in uradu, da razvijajo lastne kulturne vrednote brez strahu in pritiska in da uživajo blagostanje dežele, so ti ljudje sedaj poniževani in ustrahovani na tak način, da to odločno odklanjajo tudi mnogi med nemško nacionalno skupino. En primer tega je priložena izjava nemškega Korošca, ki je bila nedavno objavljena v krajevnem časopisu. Govori za mnoge.

Ti slovenski ljudje na Koroškem so naši bratje po krvi in kulturni dedičini; zemlja kjer živijo in jo posedujejo, je njihova domovina več kot tisoč let. Ljubijo to domovino in želijo živeti v miru in popolni svobodi na ozemlju, kjer se je razvijal tekom stoletij slovenski narod in je tu zibelka njegove bitnosti. Kako bi bilo mogoče pričakovati, da bi demokratični Slovenci v svobodnem svetu ne povzdignili svojega glasu v protestu zoper obžalovanja vredne razmere na Koroškem!

Podkrepljen s takim močnim čutenjem, kakor se je pokazalo s poplavo protestnih podpisov, je poslal predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, hon. Miloš Stare iz Buenos Airesa v Argentini, januarja 1973 kanclerju dr. Brunu Kreiskemu na Dunaju „Denkschrift“ s petico za takojšnje in hitre ukrepe v zvezi z alarmantnim položajem na Koroškem. V odgovoru je kancler obljubil problem urediti v teku leta 1973. Prepisa obeh dokumentov sta priložena.

Toda sedaj, ob koncu leta 1973 se mora ugotoviti, da je bilo storjenega zelo malo, če sploh kaj, za polno uveljavljanje paragrafa 7 državne pogodbe.

Ko s tem Vaši Ekskelenci predložim podpise, Vas prosim v imenu Narodnega odbora za Slovenijo, in po njem v imenu vseh svobodnih Slovencev, da bi posredovali s svojega visokega položaja v tej zelo akutni zadevi na način, ki se vam zdi najbolj primeren in uspešen. S svojim ukrepom boste odločilno koristili tako koroškemu slovenskemu ljudstvu, kakor avstrijski republiki. Prispevali boste k vzpostavitvi miru in spokočnosti v tem delu sveta.

S spoštovanjem

Za Narodni odbor za Slovenijo
dr. Ludvik Puš — tajnik

6403 Catalpa Ave, Ridgewood, N. Y. 11227

New York, 29. decembra 1973

Pril.: 79 pol s podpisi, 3 kopije dokumentov.

Ker se avstrijska vlada še nadalje upira izvedbi člena 7 avstrijske državne pogodbe in ni bilo nobenih znakov, da bi se generalni tajnik Združenih narodov dr. Waldheim zavzel za ugodno

rešitev predstavitve NO in se razmere na Koroškem še zaostrojuje, je tajnik dr. Puš v imenu NO 14. oktobra t. l. poslal sledeče pismo tajniku Združenih narodov:

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO

Ekscelenca

Dr. Kurt Waldheim

Glavni tajnik Združenih narodov

New York

Vaša Ekscelenca!

Na naslov Vaše Ekscelence je bilo dne 29. decembra 1973 poslano pismo v imenu Narodnega odbora za Slovenijo z ozirom na nesprejemljive razmere v katerih živi znotraj avstrijskih meja na Koroškem slovensko prebivalstvo.

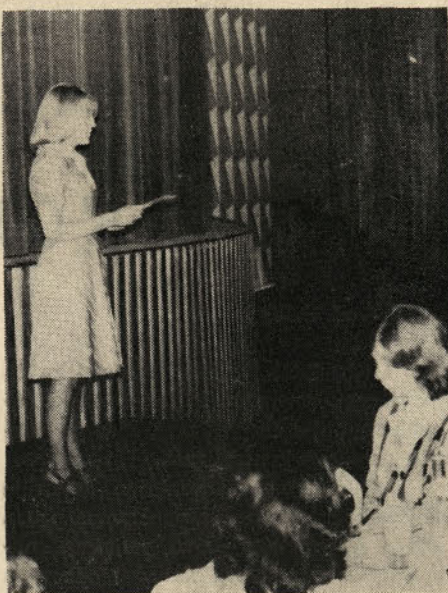
V pismu je bil v širokih potezah naslikan nečastni narodni položaj, v katerem živi slovensko ljudstvo na Koroškem, in izražena je bila skrb njihovih bratov v svobodnem svetu kot je razvidno iz več kot 6000 priloženih podpisov. Naglašeno je bilo, da so koroški Slovenci avtohtoni prebivalci te dežele že več kot tisoč let, in so zato verni Korošci in zvesti avstrijski državljani. Sedaj se borijo za enake pravice v vsakem oziru s svojimi nemško govorečimi sosedi, kakor jim je zajamčeno v čl. 7 avstrijske državne pogodbe in uživanje dobrot prosperitete v deželi.

Ob sklepu pisma je NOS in po njem vsi svobodni slovenski ljudje po svetu prosil Vašo Ekscelenco za posredovanje v tej zadevi z Vašega visokega

Mogočno slavlje Narodnega praznika

(Dalje z 2. str.)

slovenski narod. Ta tisočletna borba za narodni obstanek je tudi tisočletno upanje, da bo cilj svobodne in Zedinjene



Gđa. Marjetka Stariha govori v imenu mladine

Slovenije uresničen, če ne danes, jutri, a vendar uresničen.

Ploskanje, ki je odmevalo v dvorani, je izrazilo navdušenje zbranih nad izvajanjem predstavnice naše mladine.

GOVOR MILOŠA STARETA

Slavnostni govornik tega večera je bil predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, g. Miloš Stare, eden od ustanoviteljev NO pred 30 leti. V jedrnatih besedah je pokazal razvoj za nastanek NO pred 30 leti, težave tedanje dobe, najtežjih let, ki jih je preživel naš narod, in razvoj v teh tridesetih letih, pa tudi pogled naprej, pot, po kateri naj stopa naša emigracija. Govor, katerega posebej objavljam v tej številki, je globoko prevzel zbrane predstavnike naše skupnosti, ki so z navdušenim odobravanjem pritrdili besedam g. Miloša Stareta.

ODRSKI PRIKAZ

Tedaj se je odprl zastor in pred nami na odru se je prikazal knežji kamen na Gosposvetškem polju; v ozadju pa so ga v vsej širini odra obdajali slavoloki, kot pripravljene za narodno slavlje.

Na tem prizorišču so naši fantje in dekleta oživljali potek slovenske zgodovine. Od prvih začetkov ustoličanja knezov (Gosposvetška hvalnica) nas je glas zgodovinarja in doživljanje mladih igralcev kmalu pripeljalo do pomladi narodov leta 1848, in od tam naprej preko mejnikov, ki so začrtavali po naši zgodovini: Panslovanski kongres v Pragi, Srbski in Hrvaški sabor v Zagrebu, Tabori, Jugoslovanski kongres v Ljubljani, Majniška deklaracija, 1. december in vidovdanska ustava, Koroševa izjava in še in še. Vsi važnejši datumi so ostali zapisani na slavolokih, ki so v ozadju tvorili kot kolo časa.

Tako smo prišli do druge svetovne vojne: Italijani in Nemci so si razkosali našo zemljo, komunisti so se hoteli polastiti naroda. Italijanska in nemška zastava ter rdeč komunistični prapor so težili knežji kamen. Prišli so legionarji,

mesta, na način, ki se zdi najbolj primeren in uspešen. S tem bo na učinkovit način pomagano koroškimi Slovincem pa tudi avstrijski republiki, je zaključilo pismo.

K temu pismu želimo sedaj zopet poudariti, da je bilo predloženo Vaši Ekskelenci v imenu najvišjega slovenskega političnega predstavništva v svobodnem svetu, kakor tudi v imenu vseh onih 6000 in več zavednih slovenskih narodnjakov, ki so podpisali protest. Ta protest se deloma glasi takole: „Slovenci živeti širom sveta najodločneje obsojamo način, kako je vlada republike Avstrije obšla določbe Državne pogodbe z dne 15. maja 1955 s tem, da je nezakonito in občutno zmanjšala obseg dvojezičnosti na Koroškem. Zato protestiramo proti kršenju člena 7 te mednarodne pogodbe, no kateri je zaščiteno obstoj in nadaljnji razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Žalostni dogodki zadnjih mesecev so svetu pokazali Avstrijo v vse drugačni luči, kot bi se ona sama rada uveljavila kot ena najbolj demokratičnih in pravičnih srednjeevropskih držav... Toda na delu je racistični duh, ki hoče likvidirati koroške Slovence kot narodno skupnost... Koroške Slovence bomo podpirali v njihovem boju za pravice, ki jim jih Državna pogodba svečano zagotavlja, avstrijske oblasti pa očitno kršijo in teptaio.“

Prepričani smo, da smejo ti tisoči častivrednih ljudi upravičeno pričakovati odgovor Vaše Ekscelence glede Vašega stališča do naše prve vloge z dne 29. decembra 1973, kakor tudi glede Vašega eventualnega posredovanja v tej stvari.

V tem času se razmere, opisane v naših pismih, niso izboljšale na Koroškem, prej so se poslabšale in zatorej še vedno potrebujejo posredovalne moznosti Vaše Ekscelence. Pričakovali bomo prejem odgovora Vaše Ekscelence v tem pogledu.

S spoštovanjem

Za Narodni odbor za Slovenijo
dr. Ludvik Puš — tajnik

6403 Catalpa Ave, Ridgewood, N. Y. 11227

New York, 14. oktobra 1974

raz njega zastavo z rdečo zvezdo. Tedaj se je iz kamna dvignila neomadeževana slovenska trobojnica. In ob tem zaključnem prizoru je vsa dvorana stojala z nepeljo našo himno „Naprej zastava slave“.

Prizor je bil igran na besedilo, katero je posebej za to priliko spisal dr. Tine Debeljak. Režiral je celotno stvaritev Maks Borštnik. Scena pa je bila delo Frida Beznika. Igrali so naši fantje in dekleta, ter naši slovenski otroci, ki so tudi s tem delom izpričali zavzetost za narodne ideale.

SAVNOSTNA VEČERJA

Po končani akademiji so naši zastopniki ostali v veliki dvorani, kjer se je ob pripravljenih mizah razvila večerja. Bili smo priče prisrčnim razgovorom. Srečali so se znanci, ki so izmenjavali svoje misli o raznih perečih dogajanjih v skupnosti. In bila je prilika tudi za prijazen oseben pomenek. Ob njem so se zadržali še dolgo v noč, ko so se počasi začeli razhajati na svoje domove.

Tudi slovenska radijska ura (gl. str. 6) je bila posvečena prazniku 29. oktobra in dnevu slovenske zastave, letos združenim s proslavo 30-letnice Narodnega odbora za Slovenijo, katerega se je spomnila vsa naša skupnost. Praznik, ki živi v srcih vseh svobodnih Slovencev, in kljuje tudi v srcih Slovencev, ki trpe v domovini pod težkim jarmom, v upanju in pričakovanju prave in dokončne svobode za naš narod.



Iz Knežjega kamna se dviga slovenska zastava, simbol svobode, ki bo nekoč zopet zasijala našemu narodu. Obdajajo jo otroci v narodnih nošah, naš narajčaj naš up

Pota in cilji NO za Slovenijo

(Dalje s 1. str.)

stavlja v svetu. Zato se zavedajmo naše odgovornosti, in delajmo tako, da bo podoba v odločilnem trenutku taka, ki bo prikazala slovensko emigracijo kot predstavnico zrelega slovenskega naroda, ki gre trdnih in odločnih korakov svojemu cilju nasproti.

In končno še jasno besedo kaj hočemo.

Povem odkrito: Narodni odbor ne gre in ne more s tistimi, ki hočejo nasilno rušiti Jugoslavijo. To nam narekuje naša vest, naša zgodovina in vse nevarnosti ki grozijo slovenskemu na-

rodu. Tudi ne poznamo mojstra, ki bi gradil nove trdne stavbe iz ruševin in črepanj.

Hočemo da dobi slovenski narod tako svobodo, da bo sam odločil ali hoče živeti v skupnosti z narodi Jugoslavije ali ne. Nihče mu ne sme te odločitve vsiljevati. To pravico priznavamo tudi drugim narodom. V tej smeri iščemo zveze s prijateljskimi in demokratičnimi skupinami med Hrvati in Srbi. Naše prizadevanje ni ostalo brez odmeva. To pot bomo nadaljevali, ker hočemo da narodi Jugoslavije urejajo svoje odnose v duhu pomirjenosti ne pa z bombami, revolverji in noži in uničevanjem življenj. Dragocene krvi so ti narodi dali zadosti.

Potem, ko sem vam rekel, da si prizadevamo, da ustvarimo lepo podobo slovenske emigracije, kot predstavnice našega naroda v svetu, vam kličem, da delajmo tudi na tem, da bomo dokazali zrelost in življenjsko silo slovenskega naroda do take mere, da bo svet spoznal, da smo dovolj močni, da prevzamemo tudi sami svojo usodo v naše roke, sami upravljamo svojo državo, ki bo sposobna kot enakovredna članica stoptiti v družbo svobodnih narodov in držav.

Sodim, da ga ne more biti med nami, ki bi mu vest dopuščala, da bi se našemu cilju upiral.

Združimo se vsi v skupnih naporih, da prenesemo zastavo programa Narodnega odbora za Slovenijo na vse rodove dotlej, da bo slovenska zastava svobodno zavihrala v Ljubljani, glavnem mestu slovenske narodne države.

VELIKA PETROLEJSKA ODKRITJA v Mehiki, zaradi katerih napovedujejo, da bo Mehiko vstopila letos 12. decembra v organizacijo petrolejskih držav (OPEC), ne gredo v račun arabskim petrolejskim državam. Kuwaitski dnevnik je zapisal, da poročila „morda ne držijo, če pa so resnična, pa naj se arabske države zavedo, da svet mrzlično išče nadomestila za arabski petrolej.“

EXPOSLOV 74 - MOGOČNI PRIKAZ SLOVENSKE PODJETNOSTI IN SLOŽNEGA NASTOPA

„Prva razstava slovenske podjetnosti v Argentini je dokaz, da rešitev ne prinašajo množice, marveč tiste skupine ljudi, pa če so še tako majhne, ki so združene v svojih idealih in ciljih, vsidrane v svojih tradicijah in ki zaupajo v svojo lastno bodočnost...“

V petek 25. oktobra zvečer so razstavljalci EXPOSLOVA 74 povabili v Naš dom v San Justu zastopnike oblasti, bank, industrijskih in trgovinskih združenj ter časnikarje. Ob tej priliki so bili povabljeni župan okraja La Matanza, sanjuški škof, državni tajnik ministrstva za industrijo in trgovino, državna ravnateljica za trgovino in industrijo, provincijska ministra vlade in javnega blaga, poveljnik sanjuške policije, župnik fare v San Justu, predsednik Združenja časnikarjev radia in televizije (APTRA) ter številni ravnatelji bank in dvanajst časnikarjev iz prestolnice ter štirje iz Matanze. Slovensko skupnost so zastopali predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, g. Miloš Stare, direktor slovenskega dušnega pastirstva v Argentini msgr. Anton Orechar in predsednik Zedinjene Slovenije Božo Stariha.

Domačih povabljencev je bilo bolj malo — kot se to radi zgodi — predvsem ker so nekaj prej vsi tisti, ki so sestavljali ekonomsko skupino v vladi, odstopili, njihovi namestniki pa še niso bili imenovani.

Kmalu po sedmi uri zvečer se je sprejem začel s petjem narodne himne, nakar je glavni koordinator EXPOSLOVA 74 lic. Stanko Jerebič nagovoril zbrane goste z besedami, ki jih v izviru navajamo na drugem mestu. Za tem so Slovenske mladenke pod vodstvom ge. Anke Gaser zapele „Bonita rama de sauce“ in „Tam kjer teče bi-



OTVORITEV. Po uvodnih besedah Ivana Ašiča in blagoslovitvi msgr. Antona Orechara koordinator EXPOSLOVA 74 lic. S. Jerebič povabi na ogled razstave.

stra Zila.“ Po tej kratki a prisrčni slovesnosti so se vsi gostje v spremstvu razstavljalcev podali v razstavne prostore, kjer so domačinom razkazovali in razlagali razstavljene predmete. Po ogledu se je zbralo nad dvesto udeležencev v gostinskem prostoru, kjer so se ob bogato pogrnjeni mizi in dobri kapljici zavlekli pogovori še dolgo v noč, čeprav je bil ob odhodu župana Francisca Lazarraza sprejem uradno zaključen.

Naši mladini bo zrasla zavest, da smo zmožni lepega gospodarskega napredka, četudi nismo veliki po številu, in to vedno po lastni iniciativi, saj že tudi mnogo naših mlajših dela na svoj račun, pa najsibo že posamično in v družbah.

Med razstavljalci pa se bo, upam, utrdila vez solidarnosti za vso bodočnost. Današnji dirjajoči čas zahteva skupno delo in katera skupnost je bolj naravna kot tista, ki jo sestavljajo člani istega naroda.

Krona razstave bi pa bila, če bi razstavljalci s pritegnitvijo še drugih samostojnih podjetnikov ustanovili industrijsko-obrtno zbornico s svojo mesečno strokovno revijo. V skupnosti je to mogoče, kajti odkar se piše zgodovina, je znano geslo, da v slogi je moč!

„Blagoslov razstave je zahvala za božjo pomoč in prošnja, da bi sadove tega dela uživali Slovenci in Argentinci, v katerih zemlji smo to dosegli...“

Msgr. Anton Orechar je nato v lepem paraliturgičnem obredu blagoslovil razstavne prostore, medtem ko so navzoči z zbrano versko pesmijo pri tem sodelovali. Koordinator EXPOSLOVA (Nad. na 4. str.)

Sadovi slovenskih rok

Teško je razumeti nekemu, ki tega ni doživel, kako je človeku, ki se naenkrat znajde brez vsega tistega kar ga je spremljalo v vsakdanjem življenju. Ob koncu druge svetovne vojne, so milijoni grl zapeli hvalnico miru in svobode in milijoni rok začeli na novo graditi porušene domovine.

Znatnega dela slovenskega naroda ni doletela ta sreča. Ker smo hoteli biti še naprej zvesti tisočletni krščanski tradiciji in nismo hoteli dovoliti, da bi naša zastava bila omadeževana s slovenskemu narodu tujimi simboli, smo izbrali pot svobode. Dvomim, da je na svetu kakšna še bolj grenka beseda kot tista, ki nam je neprenehoma donela v ušesih: brezdomci.

Le dvoje smo mogli rešiti in vzeti s seboj na težavno in negotovo pot: trdno vero v Boga in nepremagljivo življenjsko silo.

Tedaj pa je posvetil žarek v naše tavanje. Na drugem koncu sveta, iz nam neznane dežele, so se k nam prožile roke v prijateljski gesti. Doletela nas je sreča, da smo mogli doumeti v vsem njegovem obsegu smisel tistega vabila, ki ga Argentinec rad odkritosrečno ponavlja: Moj dom je vaš dom. Pred petindvajsetimi leti smo prvič slišali te besede. Spontano in iskreno nam je argentinski narod odprl vrata svoje domovine.

Ker so slovenske roke ustvarjene za delo, smo s trdno voljo, vztrajnostjo in navdušenjem začeli graditi našo novo eksistenco. Četrto stoletje je že kar se ta majhni del majhnega naroda ne ustraši nobenega napora in dodaja kamenček za kamenčkom h gradnji velike Argentine, z željo, da njegova nova domovina dokončno zasede častno mesto, ki ji pripada v sklopu držav sveta. Prepričani smo, da naših gostiteljev nismo razočarali. Sledove našega dela puščamo na vseh področjih javnega življenja, kajti prepričani smo, da ima tvarna dobrina le takrat svojo veljavo, kadar pripomore k širjenju kulture in k poglobljanju duhovnih vrednot. Dan na dan dokazujemo, da rešitev ne prinašajo množice, marveč tiste skupine ljudi, pa če so še tako majhne, ki so združene v svojih idealih in ciljih, vsidrane v svojih tradicijah in ki zaupajo v svojo lastno bodočnost.

Dvignili bomo zastor prve razstave slovenske podjetnosti v Argentini. Oprostite ponosu, ki nas navdaja ob dejstvu, da smo prvi izmed narodnostnih skupin, ki so se vselile v to deželo po drugi svetovni vojni, ki s to skromno razstavo polaga račune o svojem doprinosu k rasti te dežele, ki jo je Bog tako bogato obdaril. S to razstavo hočemo dokazati, da sonce svobode ne skriva svojih življenjskih žarkov, ki so porok rodovitnosti, kadar je brazda zaorana z voljo in seme posejano z ljubeznijo. S to razstavo se želimo pokloniti argentinski deželi in njenim prebivalcem v hvaležnosti za njihovo razumevanje in zaupanje ter vsvo pomoč, ki so nam jo nudili v teku teh let.

Dovolite mi, da vas v tem trenutku povabim s tistimi besedami, ki smo jih pred petindvajsetimi leti prvič slišali in ki danes pomenijo duhovno spojitve dveh narodov, ki sta si po poti medsebojnega spoštovanja utrdila nerazdružljive vezi prijateljstva in ljubezni: Naš dom je vaš dom.

(Izveček iz kasteljanskega nagovora lic. S. Jerebiča)



ŽUPAN OBČINE MATANZA, g. Francisco Lazarraza (v sredi o očali), si ogleduje enega izmed razstavnih paviljonov. Mnenje domačinov je bilo pohvalno.

„Razstava slovenske podjetnosti je za nas res velik dogodek. Zatrtili bi lahko, da je znak naše gospodarske polnoletnosti v tej deželi...“

Nasledni dan, v soboto 26. oktobra, ob štirih popoldan je bila uradna otvoritev EXPOSLOVA 74. Slavnost se je pričela s petjem argentinske in slovenske himne, nato pa je predsednik zadruge SLOGA, Ivan Ašič, na vse zbrane rojake naslovil sledeče besede: „Vesel sem, da morem pozdraviti zbrane, lahko rečem, gospodarske predstavnike naše narodne skupnosti in vse, ki so se posebno zanimali za naš gospodarski podvig, kar ste pokazali z obiskom te prve razstave.“

Razstava slovenske podjetnosti je za nas res velik dogodek. Zatrtili bi lahko, da je znak naše gospodarske polnoletnosti v tej deželi. Kvalitetno delo

posameznikov je davno znano, a poleg tu razstavljenih izdelkov je občudovati idealizem in požrtvovalnost, s katero so razstavljalci, posebno pa še razstavljalni odbor delali več mesecev. In sicer krepko delali, posebno tehnični in koordinacijski odsek. Dosegli so, da je razstava tako urejena, da bo gotovo v tukajšnjih gospodarskih krogih vzbudila zanimanje, zaupanje in spoštovanje do naše obrti in industrije, posebno še ko bodo zvedeli, da je to sad živega, trdovratnega in vztrajnega dela. Pri nas pa bo zrasla samozavest, da smo tudi v gospodarstvu produktivni člani med narodom, s katerim smo pomešani in med katerega smo bili presajeni.

GNUSOBA PRIJEMOV PORAJA GNUSOBO REZULTATOV

Aleksander Solženicin

Ne živimo od laži

Nekoč nismo smeli niti šepetaje spre-govoriti.

Danes, glej beremo Samizdat in celo v kadilnih sobah NII (znanstvenega raziskovalnega inštituta) drug drugemu še in še tožimo: Kakšnih neumnosti oni vse ne delajo, kam vsa ne rinejo, zakaj je potrebno kozmično bahanje — poteg ravnala in uboštva hiše; zakaj ojačevanje daljnih divjih režimov; polžiganje državljanskih vojn; brez razsodnosti smo (s svojimi sredstvi) vzredili Mao-Tse-Tunga, pa bodo ravno — nas pogнали nanj in morali bomo iti, kam se boš dajal? In sodijo, kogar hočeje, zdrave gonijo v umobolnice, vse oni a mi — smo brez moči.

Že se dotikajo dna, že je splošni duhovni razpad dosegel nas vse in fizični je na tem, da se razplamti in seže nas in naše otroke, a mi se po prejšnjem strahopetno nasmihamo in šepetamo s skrivljenimi usti.

A s čem naj končno oviramo ta potek? Mi nimamo moči. Mi smo se tako brezupno razčlovečili, da za današnje skromno krmo oddamo vsa načela, svojo dušo, vse napore naših prednikov, vse možnosti za naslednike — da bi le ne razdeljali svoje zakotne eksistence. V nas ni ostala ne trdnost, ne ponos, ne srčna gorečnost. Mi se celo ne bojimo

splošne atomske smrti, se ne bojimo tretje svetovne vojne (se bomo morda skrili v špranje?), bojimo se korakov državljanskega poguma. Samo da se ne bi odtrgali od stajе, da ne bi zakorakali samostojno — in bi se naenkrat ne znašli brez belih štruc, brez plinskih cev, brez naročnine moskovskega časopisa.

Kar so na političnih krožkih stalno vklesavali v nas, to je tudi vzklilo v nas; prvo je udobno živeti, na veke lepo: srenja, socialne razmere, ne moreš skočiti iz njih, bitje opredeljuje zavest, kaj smo pri tem mi! Mi ničesar ne moremo. A mi moremo vse! — No, mi lažemo samim sebi, da bi pomirili sebe. Nikakršni oni so vsega krivi — krivi smo mi s a mi, samo MI!

Pa bo kdo ugovarjal: no glej, prav ničesar pametnega si ne moreš izmisliti! Zamašili so nam usta, ne poslušajo nas, ne sprašujejo. Kako jih prisiliti, da bodo poslušali nas? Prepričati jih — ne nemogoče.

Bilo bi enostavno izvoliti druge — a novih volitev v naši deželi ni. Na zapadu ljudje poznajo stavke, protestne demonstracije — a mi smo preveč prestrašeni, za nas je to strašljivo: kako naj se naenkrat — odpovemu delu, kako naj naenkrat — gremo na ulico?

Tudi vse druge usodne poti, ki smo jih v zadnjem stoletju preizkusili — v grenki ruski zgodovini —, so še manj pripravne za nas, in po pravici — niso potrebne. Danes, ko so vse sekire posekale svoje, ko je vse posejano zraslo, nam je očitno, kako globoko so zabredli, kako so oslepli ti mladi samodopadljivi ljudje, misleč, da bodo s terorjem, krvavo vstajo in državljansko vojno napravili deželo pravično in srečno. Ne, hvala, očetje prosvetljenstva! Danes mi vemo, da gnusoba prijemov poraja gnusobo rezultatov. Naše roke — morajo ostati čiste!

Se je torej krog — zaprl? In izhoda — resnice ni? In nam ne preostaja nič drugega kot brezdelno čakati: naenkrat se bo zgodilo — samo od sebe?

Vendar nikdar se tisto ne bo odlepilo od nas samo, če ga bomo vsi vsak dan priznavali, proslavljali in opravičevali, če ne zavržemo vsaj njegove najobčutljivejše točke:

LAŽI.

Ko se nasilje vriva v mirno ljudsko življenje — njegov obraz žari od samozavesti, na zastavi nosi in kriči: „Jaz SEM — NASILJE! Razidite se, stopite narazen — pomendram!“ Vendar nasilje hitro stari, ne mine veliko let — in že ni prepričano v samem sebi in da bi se obdržalo, da bi izgledalo prilično — brezpogojno pokliče k sebi v zaveznike laž. Nasilje se ne more z ničemer prikriti razen z lažjo — in v tem obstaja vsa zvesta podložnost.

In ravno tu leži od nas zanemarjeni,

najenostavnejši, najdostopnejši ključ k našemu osvobojenju: OSEBNO NESODELOVANJE ZA LAŽJO! Naj je laž pokrila vse, naj laž vlada nad vsemi, toda v najmanjšem se upremo: naj NE vlada PREKO MENE!

In to je — proboj v umišljenem obroču naše brezdelnosti! — najlažji za nas in najrazrušilnejši za laž. Kajti ko se ljudje odvrnejo od laži, laž enostavno preneha bivati. Kot kuga, ki more živeti le v ljudeh.

Nismo poklicani, nismo dozoreli, da gremo na trge in javno razglasimo resnico, na glas izpovemo, kar mislimo — ni treba, to je grozljivo. Pa bi se vsaj odrekli govoriti to, česar ne mislimo!

Glejte, to je naša pot, najlažja in dostopna naši zarasli organski bojazljivosti, mnogo lažja (strah me je povedati) kot državljansko pokoravanje npr. v primeru Gandija (op. med vojno sovražnik, potem oboževani prijatelj).

Naša pot obstaja v tem: V NIČEMER PODPIRATI LAŽI ZAVESTNO!

Ko si spoznal, kje je meja laži (vsakemu je vidna različno) — odstopi od te gangrenozne meje! Ne pripeljav mrtvih kočice in lusk na ideologijo, ne krpaj preperlele čunje — in presenečeni bomo, kako hitro in brezmočno odpade laž, in kar je po naravi nago — naj se pokaže svetu nago.

Tako bo ne glede na našo zastrašeno izbiral, ali ostane zavestni služabnik laži (o, se razume, ne zaradi nagnjenosti k njej, ampak da bi nasitil druž-

no, da bi vzgajal otroke v duhu laži!) ali pa je prišel zanj čas, da se je otrese kot pošten človek, vreden spoštovanja s strani svojih otrok in sodobnikov. In od tega dneva naprej on:

— ne napiše, ne podpiše, ne da tiskati v nobenem primeru niti enega samega stavka, ki po njegovem mnenju izkrivlja resnico.

— Ne izreče takega stavka ne v oseb-nem razgovoru, ne pred množico — sam od sebe, ali po tekstu, v vlogi agitatorja, učitelja, vzgojitelja niti v gledališki vlogi;

— ne navaja ne ustno ne pismeno niti enega „voditeljskega“ citata z namerom, da bi se prililni, zavaroval, da bi uspel v svojem delu, če z navedeno mislijo ne soglašajo popolnoma;

— se ne da prisiliti, da bi šel na demonstracijo ali miting, če je to proti njegovemu želji in volji. Ne vzame v roke, ne povzdigne transparenta, kriticke, s katero ne soglašajo popolnoma;

— pri glasovanju ne vzdigne roke za predlog, ki ga iskreno ne odobrava; ne glasuje ne javno ne tajno za osebo, ki jo ima za nevrudno ali sumljivo;

— se ne pusti nagnati na zborovanje, lekcijo, igralsko, filmsko predstavo, kakor hitro zasliši od govornika laž, ideološki nesmisel ali nesramno propagando;

— se ne naroči in ne kupi v kiosku takega časopisa ali revije, ki ponaravnosti k njej, ampak da bi nasitil druž-

(Nad. na 4. str.)

EXPOSLOV 74 – MOGOČNI PRIKAZ SLOVENSKE PODJETNOSTI IN SLOŽNEGA NASTOPA

74 je za tem vse zbrane povabil k obisku razstave.

„V izredno čast si štejem, da je ta razstava v moji občini in iskreno zatrdim, da bi v samem središču Buenos Airesa žela sijajni uspeh...“

Tako je zatrdil župan Francisco Larraza in tudi mnenje sanjuškega župnika msgr. José Marcona je bilo visoko pohvalno.

Takoj ob vstopu v glavno dvorano nas je nad odrom presenetil velik razstaveni znak, delo Staneta Snoja, poleg njega pa zemljevid Argentine, na katerem so označeni kraji kjer bivajo Slovenci in s čim se tam bavijo. Ta dokument je po zasnutku Francija Holozana izdelala gđc. Magda Zakrajšek. Ob strani odra je Zedinjena Slovenija pripravila pod vodstvom arh. Jureta Vombegarja in s pomočjo gospodičen Katicke Kovač in Mije Markež lep slovenski tipični kot, ki so si ga predvsem domačini z velikim zanimanjem ogledovali. Na drugi strani odra je postavila svoj paviljon SLOGA, kot pobudnica in pokroviteljica EXPOSLOVA 74. Kdo ga je zamislil in izdelal pa po želji organizatorjev ne smemo povedati, kajti lepo število naših študentov arhitekture in sorodnih strok je opremilo mnogo paviljonov v tekmovanju za najboljšo opremo posameznih razstavišč in morajo njih imena ostati tajna, dokler jih žirija ne bo ocenila. Na tem mestu naj omenimo tudi sodelovanje Lojzeta Rezlja, ki je napovedoval spored petkovega sprejema, častno stražo ob vhodu, ki so jo držali skavti iz Čete Marjana Trtnika in vzorno rediteljstvo, ki so ga vršili v narodnih nošah dijaki petega letnika srednješolskega tečaja rav. M. Bajuka.

Okusno urečeni in lepo tiskani katalog na dvaintridesetih straneh nas je vodil skozi razstavišče. V dvorani v prvem nadstropju smo najprej zagledali razstavišče Jožeta Žerovnika, ki nas je presenetil s številnimi rezbarijami. Eno izmed njih je razstavljalec poklonil domačemu županu. Zraven njega je Marjan Pfeifer predvajal diapozitive s pokrajinskimi slikami Slovenije kar je pri vseh obiskovalcih vzbujalo veliko

zanimanje. Iz Mendoze je prihitelo keramično podjetje CACES z lepimi izdelki, poleg njega je pa Baragova založba razstavila svoje tiskovine, med katerimi se je odlikovala zavidljivo tiskana in vezana knjiga, ki je pred časom dobila prvo nagrado pri tiskarskem in knjigovezniškem tekmovanju. Zelo prijetno je bil prikazan proces šivanja obleke na razstavišču Antona Bidovca, za njim je pa ga. Jožica Škrbec razstavila vezilni stroj in njega izdelke, predvsem za dojenčke in otroke. Tiskarna gospoda Čeča je na izvirnem prostoru prikazala proces tiskanja izredne priloge našega časopisa ob priliki EXPOSLOVA 74, na častnem mestu je pa razstavila knjigo Martín Fierro v slovenščini, katere en izvod je pravtako podarila domačemu županu, ki je to delo z velikim zanimanjem občudoval. Gospod Karba je pod imenom Domivco S.A.LyC. seznanil rojake z mineralno vodo, Alojzij Dolinar in Alojzij Jeločnik, lastnika tovarne piškotov Keks sta pa na zelo sveži način prikazala svoje sladke izdelke. Nasproti njiju smo videli paviljon v katerem podjetji Papelera del Sur in Herman Zupan S. A. prikazujeta, kako se izdeluje lepenska in kako se potem iz nje delajo škatle, na katerih smo videli imena znanih izdelkov. Poleg tega zelo podučnega in zanimivega razstavišča so pa bratje Črnak postavili jedilno mizo in stole pa tudi omaro za dnevno sobo, oboje zavidljive kvalitete, da bi se človek kar ne premaknil naprej, ko ga ne bi poleg njega razstavljeni fotelji in zofa, delo gospoda Albina Frontinija, ki je lastnik podjetja Ontario, zamikal, da bi sedel in si od tam ogledoval še druge krasote. Med te smemo z vsoto gostovostjo šteti portrete, ki jih je izdelal in razstavil gospod Marijan Šušteršič in med katerimi smo srečali obilico vseh skupnosti znanih obrazov. Krim S. R. L., za katerim smo spoznali gospoda Kosančiča, je razstavil prikupne pletenine, ki kažejo dolgoletno izkušnjo in mnogo okusa. Gospod Dekleva, ki ga poznajo pod imenom Agaluz, je tovarnar električnih stikal, katerih znamka pa na trgu skoraj ni poznana, kajti vsa njegova pro-

dukcija se praktično izvaža. Gospod Viktor Hribar je mojster v prevleka in okrasitvi sten ter je njegovo razstavišče občudovalo stalno veliko število obiskovalcev. Na nasprotni strani dvorane pa poleg SLOGE razstavlja podjetje Bivegro, lasti gospodov Bidovca in Groharja, do natankosti izdelano kuhinjsko pohištvo, ki ga je mnogo naših gospodinj z zavidanjem ogledovalo. Gospod Stane Mustar je graditelj prijaznih hiš, chaletov, ter nam tudi prikazuje prelepo notranjo opremo, ki jo tudi sam prevzema. Naš akademski kipar gospod Francé Ahčin je družabnik podjetja Cerámica Fingal S. R. L., ki razstavlja keramične ploščice za prevleko tal in sten, vseh mogočih barv v okusno sestavljeni kombinaciji. Pri arhitektih Hotimirju Gorazdu in njegovem družabniku g. Marconettu smo mogli občudovati fotografije estetskih zgradb, med katerimi se prav gotovo odlikuje načrt kluba Porteo, ki je zares mojstrovina. Škoda, da sta ta dva gospoda edina arhitekta na razstavi, ko so pa vendar naši arhitekti že tako veliko ustvarili v tej deželi.

V sosednjem prostoru, ki je običajno šolska dvorana za sanhuško mladino, smo takoj opazili tablo urarja gospoda Lipuščka, ki se je pridružil kot trgovec EXPOSLOVU 74. Šest drugih trgovcev, ki so se tudi na vidnejši način pridružili razstavi, ima pa svoje table pripete na balkonu v glavni dvorani, kar daje temu prostoru prijazen zaključek. Poleg g. Lipuščka je razstavil gospod Ivan Ahlin lepo izdelana vhodna vrata, zraven njega pa razstavlja gospod Pavle Novak, lastnik podjetja Bled, že mnogim rojakom znani hladilnik in pa svoj najnovejši izdelek: ohlajevalec prostorov, za katerega bi bilo pri nedeljskem navalu obiskovalcev in zelo toplem dnevu želeli, da bi pokazal svoje mrzle zmožnosti. Lepo slovensko ime je dal gospod Matevž Potočnik svojemu podjetju: Casa Lipa, a prav tako lepi so izdelki, ki jih je pokazal: skupino sobnih vrat in pročelja za vzdane omare. Prav tako smo v tem prostoru mogli videti raznolike špule za tekstilno industrijo, ki jih razstavlja gospoda Indihar in Škulj pod imenom Totex S.R.L. Njuni sosedje so Peter Bajda in sinovi, ki so nas presenetili s prekrasnim parketom raznih vrst. Eden izmed njih je umetniško sestavljen — delo arh. Marka Bajuka. Tesla Electromecánica je dal ime svojem podjetju gospod Jurij Olejnik, ki razstavlja električne ključke za visoko napetost, ki vzbujajo veliko pozornost med gledalci. Podjetje L. M. C., katerega lastniki so gospodje Petkovšek, Jesenovec in Cabral, gospodarski svetovalec pa g. Janez Amon, razstavljajo precizne črpalke za visoke pritiske. Tudi gospod Kopač ni hotel izostati pri tej manifestaciji slovenskega podjetništva in nam je pokazal, kako se izdelujejo tuli, na katere tekstilne tovarne navijajo razna blaga. Gospod Marijan Bogataj pa v fotografijah prikazuje obsežna dela za instalacijo plina za nebotičnike in tudi manjše zgradbe.

Bi kdo mislil, da smo že videli dovolj — in res bi to, kar smo mogli dosedaj občudovati, lahko bila že samostojna razstava —, ko ga ne bi stopnišče povabilo naprej v pritličje, kjer se širi novo zgrajena mladinska dvorana. V njej so se nastanili naši kovinarji in sorodne stroke. Takoj ob vratih nam gospod Vinko Aljančič na zanimiv način pokaže, kako se iz kovine strojno izrezujejo razni izdelki. Nasproti njega se pa böhoti zavidljivo pripravljeno razstavišče Slovenskega kovinarskega podjetja iz Lanusa. Rezilni stroj za furnir, ki kaže s kakšno preciznostjo in lahkoto more prerezati debeli telefonski imenik, je središče zanimanja. Gospod Podržaj nam z njemu lastno kvaliteto kaže industrijski ventilator za zračenje prostorov katerih je že mnogo raztresenih po vsej deželi, kot je brati na steni. Družabniki podjetja Técnica Elemec SA so gospodje Zdenko in Marjan Hribar ter France Rant. Postavljajo se na razstavi z veliko omaro električnih ključev, okrog katere se gnetejo obiskovalci. Ob steni pa Bratje Bevčar razstavljajo na izredno simpatičen način visoko kvalitete brnaste ključke, katerih preciznost je zavidljiva. Njim nasproti kaže gospod Nandé Češarek, kako je denar (ali pa SLOGINA knjižica) varno spravljen v vzdanih tresorjih, za podjetnike pa je bolj zanimiva stoječa blagajna poleg njih. Gospod Šabič je pripeljal na razstavo raznolike industrijske vzmeti vseh vrst, iz prvovrstnega jekla.

Slovensko zamejstvo in zdomstvo

(Od našega dopisnika iz Gorice)

Slovenci izven meja matične domovine se lahko na splošno delimo v dve kategoriji: zamejske in zdomske. Zamejski Slovenci so del slovenskega naroda v Italiji, Avstriji ter na Madžarskem in predstavljajo avtohtone, vendar z matičnim narodom idealno povezane skupine. Zdomski Slovenci pa so naseljeni po vsem bližnjem in daljnem svetu, preko Evrope do Amerike in Avstralije. Tudi oni še vedno čutijo za lastnim narodom, čeprav je njih utrip že različen od zamejskega, ki je še vedno pravzaprav na slovenski zemlji živeč element.

Tako zamejski Slovenci kot zdomski rojaki skušajo ohraniti svoje vezi z bistvom lastnega naroda, z njegovim jezikom, kulturo, tradicijami in vrednotami. Zamejski Slovenci smo sicer v vsakdanjem življenju morda po stikih in odnosih bližji matičnemu narodu v domovini. Ne gre tu seveda za nikako idejno ali politično bližino režimu — v tem si moramo biti stoodstotno jasni. Le z večjo lahkoto sprejemamo stvarni razvoj tudi znotraj matičnega naroda in se njegovih pozitivnih usmeritev lahko le veselimo. To velja tudi za kulturno bližino, za iskanje prosvetnih in umetniških stikov z rojaki v domovini. Tega pa ne sme nihče napačno ali celo zlohotno interpretirati. Vsako tako tolmačenje je samo negativno in potvarja objektivno sliko manjšinske stvarnosti med zamejci naj gre tu za primorske ali tudi koroške Slovence.

Prepričani smo, da je večji del zdomskih Slovencev v tem oziru prav tako ozko povezan z zamejskimi rojaki. O tem

lahko priča v zadnjem času npr. prisrčen sprejem slovenskih koroških pecev v ZDA in Kanadi. Morda se bo te kmalu posrečilo tudi nam primorskim Slovincem, da bomo šli s kako pevsko skupino med svoje rojake onstran oceana. Prav zato pa nas še bolj boli večsah namerno izkrivljeno poročanje — hvala Bogu zelo maloštevilnega — dela zdomskega tiska o pravih razmerah med Slovenci v zamejstvu. Pripisovati npr. katoliški prosvetni centrali v Gorici predajo ljubljanskim komunistom je naravnost smešno, sicer pa je poročanje samo tragikomično! Kaj takega bi listi, ki govorijo v imenu slovenstva in katolištva, ne smeli početi! To je prava demagogija, to je makiavelizem najslabše vrste! Kako bodo potem lahko očitali komunističnim nasprotnikom potvarjanje dejstev in laž, ko pa sami se-gajo po podobnih sredstvih?!

Zato menim, da bi morali prav dobronamerni zdomski Slovenci — in teh je verjetno velika večina, zavrniti podobna natočevanja in tako pripomogli, da se delovanje zamejskih demokratičnih in katoliško usmerjenih Slovencev vrednoti v pravi luči! Vsako zlonamerno obrekovanje pa je slovenski manjšini — v Italiji ali v Avstriji — lahko samo škodljivo.

Prav podobno stvarno in objektivno gledanje na zamejstvo bo lahko bolj utrdilo vezi s slovenskim zdomstvom in tudi po drugi strani pomagalo odstraniti določene nepravde poglede zamejstva na del politične emigracije. V medsebojni odkritosti in lojalnosti je poročstvo za vedno boljše razumevanje med Slovenci, ki živijo v svobodnem svetu. A. B.



OBISKOVALCI ogledujejo razstavljene izdelke in komentirajo posamezne detalje na EXPOSLOV 74. Udeležba je preseгла vse pričakovanje.

NE ŽIVIMO OD LAŽI

(Nad. s 3. str.)

reja informacije, ki skriva prvobitna dejstva...

Nismo seveda našli vseh možnih odklonitev laži. Vendar kdor se je začel očistiti, bo z očiščenim vzorom razločeval tudi druge primere.

Da, od začetka ne bo potekalo vse gladko, za vse enako. Nekdo bo izgubil delo. Mladim, ki želijo živeti po resnici, bo to v začetku zelo otežkočilo njihovo življenje: saj so tudi odgovarjajoče učne ure nabite z lažjo, je treba izbirati. Toda za nikogar, ki hoče biti pošten, tu ni na razpolago zadnjih vrat: niti erdan nihče od nas celo pri samih nenevarnih tehničnih znanjih ne more iti mimo vsaj enega omenjenih korakov — v smer resnice ali v smer laži; v smer duhovne neodvisnosti ali duhovnega lakajstva. In ta, komur manjka poguma celo za zaščito duše — naj se ne ponaša s svojimi naprednimi razgledi, naj se ne kiči, da je akademik, ali narodni umetnik, zaslužni delavec ali general — naj raje sebi govori tako: Jaz sem pokorno živinče, mevža in strahopetec, da sem le sit in na toplem. Celotna pot — najzmernejša od vseh poti upiranja — bo za nas nelahka. Vendar koliko lažje kot samosežiganje ali gladovna

stavka: plamen ne bo objel tvojega telesa, oči ti ne bo raztrgalo od vročine in črni kruh s čisto vodo se bo vedno našel za tvojo družino.

Ali nam ni od nas izdani, od nas prevarani resnično velik evropski narod — Čehoslovaki, pokazal, da celo pred tanki vzdržijo nezaščiten prsi, samo če je v njih dostojno srce?

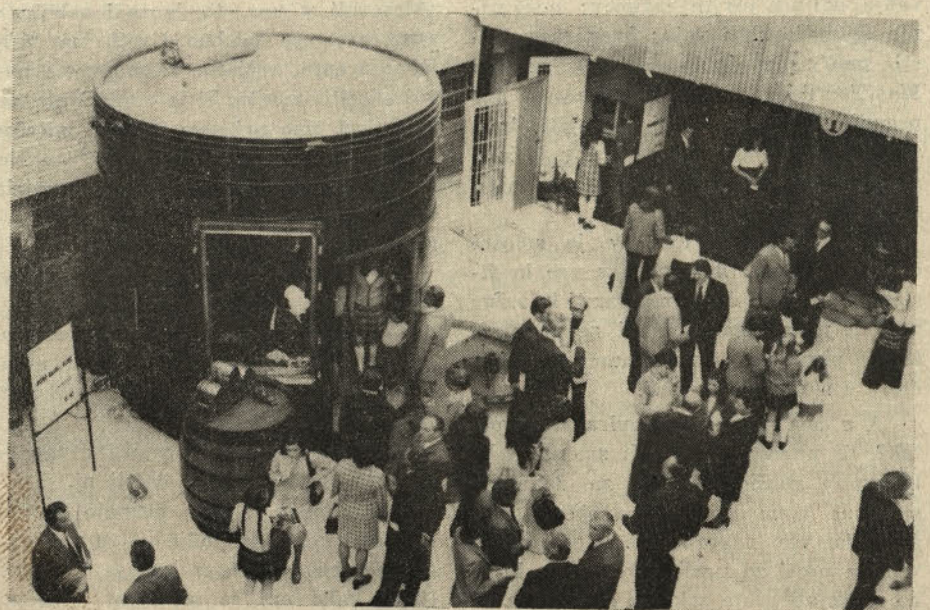
To bo nelahka pot? — Vendar najlažja od mogočih. Nelahka odločitev za telo — vendar edinstvena za dušo. Nelahka pot — vendar so pri nas že ljudje, desetine celo, ki že leta držijo vse te točke, živijo po resnici.

In zato: ni nam treba prvimi stopiti na to pot, a — PRIKLJUČITI SE! Tem lažja in tem krajša se bo vsem nam pokazala ta pot, čim bolj družno, čim bolj strnjeno bomo nanjo stopili! Če nas bo tisoč, ne bodo utegnili komu kaj narediti. Če se nas zbere na desetisoče, niti mi ne bomo spoznali naše dežele! Če pa se ustrašimo, potem končajmo s pritoževanjem, češ nekdo nam ne da dihati — mi samim sebi ne dajemo! Pripognimo se še, počakajmo, medtem bodo naši bratje biologi iznašli branje misli in predelavo naših genov.

12. februarja 1974

(Dva dni pred izgonom)

(Iz rušičine prevedel J. S.)



POZORNOST je pritegnil ogromni vinski sod, katerega je razstavilo mendoško podjetje družine Bajda. Ogledovanja ni bilo konca ne kraja.

Novice iz Slovenije

MARIBOR — V viteški dvorani mariborskega Pokrajinskega muzeja so pripravili 3. oktobra razstavo starinskih ur; ob tej priliki pa je Collegium musicum imel koncert, s katerim se je začel šesti festival baročne glasbe. Na odprtvenem koncertu je Collegium musicum predstavil dela Loeilleta, Leclaira, Schmelzerja, Vivaldija in Bacha.

NOVO MESTO — V veliki dvorani Dolenjske galerije v Novem mestu so 8. oktobra odprli razstavo „Novo mesto v antiki“. Na tej razstavi so prikazali zadnje, najnovejše najdbe iz številnih rimskih grobov, ki so lani in letos odkrili na Beletovem vrtu ob Ljubljanski cesti. Tu je bilo najdenih nad 100 grobov. Narodni muzej iz Ljubljane pa je posodil še nekaj izkopanin iz najdb pred prvo svetovno vojno. Rezultati novih izkopavanj so bili izredno bogati in razstava predstavlja celotno antično dediščino, ki zajema čas od leta 33 pred Kr. pa do 4. stoletja po Kristusu. Po velikem številu grobov in po razmeroma bogatem inventarju se da sklepati, da je bila rimska naselbina na območju Novega mesta dokaj močna pa tudi premožna. To sta arheologi do sedaj še niso mogli ugotoviti, kje je naselbina stala niti njenega imena.

LJUBLJANA — Na ljubljanski univerzi študira okoli 12.000 akademikov. Od tega jih 60% ni doma iz Ljubljane. Po raznih akademskih domovih je prostora za 3.258 študentov, ostalih 4.000 pa si mora pomagati kakor ve in zna. Komisija za sprejemanje v študentske domove je letos prejela 4.068 prošelj, med katerimi je bilo 1.300 prošelj novincev. Od teh pa je komisija sprejela v domove le 935.

SLOVENJ GRADEC — V prostorih umetniškega paviljona so v začetku oktobra odprli razstavo najnovejših del domačega umetnika Jožeta Tisnikarja, ki je znan tudi v mednarodnem svetu. Ob odprtju je o umetniku govoril umetnostni kritik prof. Marijan Tršar iz Ljubljane, sledil pa je nato še koncert komorne vokalne glasbe skupine „Schola cantorum“.

MURSKA SOBOTA — Na plenarnem zasedanju devetega kongresa Zveze mladine Slovenije, so sklenili spremeniti ime v Zvezo socialistične mladine Slovenije. Z novim imenom niso iznašli nič novega, vodstvo je itak ostalo kot pri vseh organizacijah v rokah komunistov, saj je za predsednika konference ZSMS bil „izvoljen“ 27-letni komunist Ljubo Jasnič, metalurški tehnik z Jesenic, za glavnega tajnika pa 25-letni elektrotehnik Zdenko Mali iz Kranja. Obadva sta imela isti mesti tudi že prej v takime-novani Zvezi mladine Slovenije.

KRESNICE — Vasica Zapodje nad Kresnicami šteje — prav za prav — je štela — vsega pet domačij, ki pa so od 8. oktobra prazne. Hudo deževje je povzročilo drsenje zemeljskega plazju in

zato so morali izseliti vse prebivalce pa tudi živino. Plaz je v začetku oktobra že poškodoval dve stanovanjski hiši in nekaj hlevov in senikov; močno je poškodoval tudi del industrijske ceste Kresniške industrije spna. Skrbi z zemeljskimi plazovi imajo tudi v hrastniški in trboveljski občini.

LJUBLJANA — Lani je bilo živahno zanimanje kmetov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. To zanimanje pa je močno splahnelo, takoj po sklenitvi pogodbe med združeno zvezo in skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS, ki je bila podpisana že spomladi. Toda dosedaj še ni nobenih prijav. Morda prav zaradi klavzule, da se lahko zavarujejo le kmetje, ki ustvarjajo v kooperaciji s kmetijsko in gozdno skupnostjo najmanj tolikšen „osebni dogodek“, kot je po samoupravnem sporazumu najnižja delavska plača v „združenem delu“. Pravijo, da bi nekateri kmetje mogli plačevati brez posebnih težav kak prispevek, vendar prijav še ni. V kmetijskih organizacijah pa pravijo, da se kmetje kooperanti ne odločajo za vpis, ker je pogodba, ki določa pogoje, pre malo natančna, nadrobnejših navodil pa ni.

MARIBOR — Mariborčani morejo na lahek način priti do sadja. Agrokombinat Maribor je namreč sporočil občanom, naj si ga prisluzijo z zbiranjem v njegovih sadovnjakih. Ta kombinat potrebuje vsako leto veliko delavcev, letos jih je kakih 400. Podjetje bi rado sadje obralo čimprej, ker slabo vreme zelo nagaja. Sezonskih delavcev pa ni dobiti. Ker so nekateri sadovnjaki — Pekre, Košaki, Brestanica — na robu mesta, bi obiralcem prihod na „delovno mesto“ ne povzročal preveč težav.

LJUBLJANA — Po vsej Sloveniji je pred sedmo uro zjutraj prepovedana prodaja alkoholnih pijač v lokalih. Kljub temu pa marsikateri delavec pride na delovno mesto dokaj okajen. Ne napije se ga doma, ampak po navadi na vlaku, s katerim potuje na delovno mesto. Novi poklic prodaje alkoholnih pijač na vlakih ali pa tudi v čakalnicah opravljajo nekatere ženske, seveda na črno, vendar pa ne na skrivaj. Sem ter tja policija tudi kakšno najde.

KRANJ — V višjih legah je na Gorenjskem zapadlo 8. oktobra že kar precej snega. Na Vrščicu ga je bilo že 50 cm in so zato cesto zaprli za ves promet. Cesti čez Korenjsko sedlo in čez Ljubelj so morali pluziti. Največ snega pa je bilo na Kaninu: na 40 cm podlage ga je napadlo še za 60 cm. Na štajerskem, Primorskem in v drugih vinogradnih krajih pa je deževno vreme konec septembra in začetek oktobra zelo oviralo trgatve. Vinogradniki so upali, da bo v oktobru le še nekaj sončnih dni, ki jih je v septembru primanjkovalo grozdju, da bi dobro dozorevalo, a so morali kar pohiteti s trgatvijo.

Pomen počitniških kolonij

Približuje se čas šolskih počitnic in že stojte starši pred problemom, kako otroke pametno in obenem veselo zaposliti v tem času, ki traja v Argentini okoli tri mesece. Prepustiti otroke ulici gotovo ni dobro, držati jih zaprte doma pa ni mogoče in tudi ne bi bilo zdravo ne za telo in ne za duha. Kam torej z njimi?

Mnogi naši rojaki so v takem položaju, da si lahko privoščijo počitnice ob morju ali v hribih in bodo seveda vzeli svoje otroke s seboj. Dobro je to za odrasle in za otroke, da za nekaj časa spremene svoje običajno okolje, da pridejo v naravo in na sveži zrak. Toda za otroke je to premalo. Otrok potrebuje poleg vsega tega tudi sebi primerne družine, potrebuje tovariša ali tovarišico za igranje, in veliko vprašanje je, ako bo tako družbo našel na počitnicah na raznih krajih Argentine. Slovenski otrok pa potrebuje še nekaj več: potrebuje sebi primerne dobre slovenske družbe. Kje bo našel tako družbo?

Nobene dvoma ni, da bo slovenski otrok našel tako družbo zlasti v obeh slovenskih počitniških kolonijah: v počitniškem domu dr. Hanželiča v Kordobskih hribih in v počitniški koloniji na kinti SLOGE.

Ker že pet let po vrsti opazujem

živ-žav v Počitniškem domu dr. Hanželiča, želim napisati nekaj besed o počitniški koloniji, ki jo v tem domu vsako leto organizira Zedinjena Slovenija.

Neka mati iz Ramos Mejía mi je zatrnila, da sta njena fanta po prihodu iz kordobskih hribov popolnoma spremenjena tako glede točnosti pri vstajanju, reda v spalnici, vedenja pri obedu, uboganja, in še to, da sta potem vse leto zdrava... In kamorkoli gremo, povsod imata kopico znancev in prijateljev. Vse to je napravila Kordoba, mi je izjavila ta mati.

Res je, počitniška kolonija v Počitniškem domu dr. Hanželiča je velika življenjska šola. Vidiš dečke, ki se niso doma nikdar dotaknili postelje, kako si sedaj urejajo svojo posteljo. Vidiš deklice, kako perejo svoje in svojih bratcev perilo. Vidiš zaspance, ki na voditeljev živžig takoj skoči iz postelje, dočim se doma na prvi mamin klic niti zmenil ni. *Red, točnost, disciplina* — to so velike pridobitve naših otrok v počitniških kolonijah.

Še nekaj stvari naj poudarim. Počitniški dom ne nudi samo sonca, zraka, kopanja, tečne hrane, izletov, nudi še mnogo več: nudi v neprisljnih obliki tudi *verso in narodno vzgojo*. Kakšno doživetje za mladino so tiste jutranje maše v mali bivši jezuitski cerkvi.

Rožmanov dan v Rožmanovem zavodu

S tem naslovom je vodstvo in pa tudi gojenci vabilo rojake v Rožmanov zavod v Adrogué. Škofa Rožmana se večkrat spominimo, njegove besede so nam v oporo in v poduk. Enkrat na leto pa je prav, da pridemo v Adrogué in si ogledamo delo, katerega je bil škof najbolj vesel. „Semenišče v Argentini je moj dom“, beremo na spominski plošči. Hkrati pa je prav, da ga s prisotnostjo moralno in finančno podpremo.

„Spet imamo lep dan!“ so se razveselili prijatelji zavoda. Prihajajoči so poiskali senčne prostore na širnem vrtu, saj je sonce že močno pripekalo. Mašo je daroval msgr. Orehar. V pridigi je omenil tri škofove lastnosti: jasnost, dobrota in ponižnost. Jasen v učenju in razlagi cerkvenega nauka, med prvimi spoznal nevarnost komunistične revolucije. Bil je dobričina s svojimi bližnjimi, a neizprosen, kadar je šlo za načela. S svojim življenjem je pokazal, da tudi veliki možje morejo biti ponižni. Med sv. daritvijo je prvič nastopala zavodska godba pod taktirko g. Skubica.

Po sv. maši so gostje našega vzgojnega zavoda posedli okoli miz in si postregli z dobrotami, ki jih je pripravila zavodska kuhinja.

Akademijo je pričela Mladinska godba pod vodstvom kapelnika Antona Naprej. Jože Novak je nato spregovoril o škofu Rožmanu, o njegovem zglednem življenju in ideji o semenišču in deškem

zavodu. Zahvalil se je vsem dobrotnikom za izkazano pomoč.

Nato je nastopil tercet, katerega sestavljajo bivši zavodarij Marko Fink ter Mirko in Janez Vasle. Njihove pesmi Ko so fantje proti vasi šli, En starček, Nikdar na svetu lepšega ni in Moja kosa so navzoči radi poslušali in jih nagradili z bučnim aplavzom. Zavodarij so z zborna recitacijo „Škofu Rožmanu v spomin“, delo Gregorija Malija, počastili spomin ustanovitelja zavoda ob petnajstletnici njegove smrti. Tudi Buenosaireski slovenski oktet, v katerem poje pet bivših zavodarjev, je pripomogel, da je dan lepo uspel. Navdušil je prisotne z Dober večer, luba dakle; Dobru sem pisemce, Flosarska in Jaz pa vem.

Ves program je povezovala Mladinska godba, ki je v izvrstnih izvedbah podala po že omenjeni Naprej še Po jezeru, Slovenec sem, Oče, mati...; Orlovsko himno in končno še napev iz filma Most čez reko Kwai, katerega so morali na izrecno prošnjo prisotnih ponoviti.

Ker je Adrogué za večino rojakov malo oddaljen in ga malokdaj obiščemo, se nismo preveč radi odpravili domov. Po programu so se zadržali nekateri na vrtu pri mizah, drugi pa na igrišču in odigrali nekaj tekem odbojke. Seveda se dar ni ustvil in noč jih je prisilila, da so se poslovlili od zavoda in lepe adrogujske okolice.

G B

Mednarodni teden

KISSINGER IN BREŽNJEV sta se dogovorila, da se bosta Brežnjev in Ford 24. in 25. novembra t. l. sestala na vrhunsko konferenco „blizu sovjetskega daljnovzhodnega pristanišča Vladivostok“, na kateri bosta razpravljala o omejevanju strateške oborožitve „in o drugih problemih.“ Opazovalci menijo, da na sestanku ne bo dramatičnih odločitev, temveč bo služil le za pripravo na daljša pogajanja med Moskvo in ZDA v Washingtonu prihodnjega junija. Vladivostok je glavno oporišče sovjetske tihomorske mornarice in vojaško oporišče najbližje področju ob reki Ussuri, kjer je leta 1968 prišlo do spopadov med sovjetskimi in kitajskimi obmejnimi patruljami.

ČETRTRA ŠKOFOVSKA SINODA se je zaključila minulo nedelo v Vatikanu. V zaključnem nagovoru je papež Pavel VI. jasno in odkrito povedal škofom in preko njih vsem vernikom, da Cerkev ne bo dopuščala hitrih sprememb ali kakršne koli grožnje najvišji cerkveni avtoriteti, ki je papež. Sinoda je trajala štiri tedne ter je na njej 200 škofov preštetavalo vrsto problemov in vloge Cerkev v modernem svetu. Papež Pavel VI. je v nagovoru dobesedno dejal: „Ne moremo dopustiti, da bi kdor koli sledil napačnim navodilom.“ Na sinodi je govoril tudi ukrajinski kardinal Slipyj, ki je med drugim poudarjal: „Dolžnost Cerkev je obsoditi sleherno krivico, ki krši svobodo vere, govora in misli. Na svetu je veliko držav: ZSSR, Kitajska in druge, kjer ni svobode vere in oznanjanja evangelija, kjer je vera preganjana in v nevarnosti, da izgine. Sinoda mora povzdigniti svoj glas v odločen protest. Kateri pošten človek se ne čuti zaprepaščenega, ko ve, da je duhovnik, ki je skrivaj daroval sv. mašo, obsojen na tri ali več let prisilnega dela v Sibiriji? Ali, ko je samo zato, ker je zbral podpise za prošnjo, da bi smel darovati sv. mašo, poslan v norišnico?“

KANADSKI PREDSEDNIK TRUDEAU se je v Parizu sestel s francoskim predsednikom ter je izjavil, da smatra Evropo za „idealno protitež severnoamerikemu gospodarskemu vplivu v Kanadi. Zahodna Evropa, s katero imamo zgodovinske, kulturne in gospodarske zveze, je naš idealni partner,“ je izjavil Trudeau.

AMERIŠKA ATOMSKA ZALOGA je danes enakovredna 615.385 atomskim bombam, podobnim tisti, ki je bila odvržena na Hirošimo leta 1945, je izjavil ameriški senator Symington, član senatskega obrambnega odbora.

VENEZUELA bo podražila vso svojo petrolejsko in železno industrijo do konca tega leta, je izjavil predsednik Perez.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Čeprav so razni izbruhi nasilja, kot umori članov oboroženih sil, univerzitetnih profesorjev, sindikalnih vodij; ali bombni atentati še vedno skoraj vsakdanja novica, vendar je snov nasilja pretekli teden stopila delno v ozadje zaradi drugih, važnejših, konstruktivnih dogodkov v državi. Tudi na sestanku, ki so ga imeli predstavniki političnih opozicionalnih formacij s predsednico države v ponedeljek 28. oktobra, se je snov nasilja obdelala bolj povrhu.

Za ta dan je predsednica, enako kot dne 8. oktobra, sklicala v vladni palači sestanek z opozicionalnimi strankami. Na tem sestanku, katerega so se udeležili tudi ministri zvezne vlade, so predstavniki strank najprej obrazložili svoj pogled na različne probleme narodnega življenja. V tem ustroju se je snov nasilja obdelala bolj povrhu. Soglasno se obsodili razne pojave nasilja in gverile, a potem prešli na druge snovi, ki vladno in opozicijsko zanimajo v isti meri.

Gospa María Estela Martínez de Perón je za to priliko uvedla nov sistem seje. Po ekspezeju vsakega udeleženca so na kritike o delovanju vlade odgovorili posamezni ministri kritiziranih resorjev, nakar se je razvila debata. Tako so predstavniki devetih strank (Napredni demokrati, Komunisti, Intransigenti, Revolucionarni demokrati, Delavski socialisti, Radikali in predstavniki obeh vej UDELPA) lahko na najvišjem nivoju izrazili svoje pomisleke glede delovanja vlade in načina, kako naj se delo boljše izvaja.

V določenem trenutku, kakor neuradno poročajo informativni viri, je prišlo do precej ostre debate, pred

katero so nekateri ministri želeli zaključiti sestanek, a ta se je v isti smeri nadaljeval na izrecen ukaz gospe predsednice. Ta je ob koncu tudi izjavila, da bo kmalu sklicala novo slično sejo, da bi brez protokola imela jasen pogled na mnenje in predloge opozicije. Vsi člani tega sestanka so ob koncu izjavili svoje zadovoljstvo nad izidom.

Drug dogodek, ki je pritegnil zanimanje vse države, je bilo zasedanje paritetne komisije, katero je z dekretom sklicala ob priliki peronističnega praznika 17. oktobra predsednica države. Komisija je začela zasedati pred dnevi, a seveda ni rodila takojšnjih uspehov. Novi ekonomski minister dr. Gómez Morales je posamezno sklical na sestanek delavske predstavnike in predstavnike podjetij. Obojim je razložil težko stanje, v katerem se nahaja državno gospodarstvo. Resna vrednost plač zaradi inflacije izredno padla, a finančni položaj številnih podjetij, zlasti srednjih in manjših, ne bi prenesel kake močnejše povišice. Zato je minister svetoval veliko opreznost in previdnost v zahtevah.

Po drugi strani pa so v krogih gospodarskega ministrstva že začeli preučevati možno zvišanje cen nekaterih izdelkov, da ne bi povišica plač negativno vplivala na stanje podjetij. Poleg tega pa na istem ministrstvu preučujejo način bolj učinkovite kontrole maksimiranih cen, ki v velikih primerih niso spoštovane, marveč predstavljajo pravo utopijo.

Na univerzitetnem polju pa je vlada, po delni ureditvi stanja na buenosaireski univerzi, posegla še v druge.

R. Smersu

NARODNI PRAZNIK V RADIJSKI ODDAJI

Tudi radijska ura, ki se vsako nedeljo oddaja po valovih radio Antártida, je bila ta teden posvečena našemu narodnemu prazniku. Ob tej priliki v nedeljo 27., med oddajo, med katero so bile izvajane narodoljubne pesmi in domobranske koračnice, je govoril član NO za Slovenijo dr. Tine Debeljak, ki je na poslušalce naslovil sledeče besede:

„Danes slavimo 30-letnico Narodnega odbora za Slovenijo, ustanovljenega med nemško-italijansko okupacijo naše domovine, 29. oktobra 1944.

V tak čas je padla zamisel, ustanoviti novo skupnost s ciljem, končno veljavno formulirati in izpeljati davni sen Zedinjene Slovenije v povojni bodočnosti. Vse doslej je bila večkrat izražena misel na Zedinjeno Slovenijo, zlasti od l. 1848 kot prošnja na cesarja ali zahteva do dvojne monarhije.

Po prvi vojni pa je bila Slovenija celo razdeljena na štiri države. Ves čas pa smo se borili za avtonomijo, oz. za federacijo nasproti centralizmu, ki nas je slabil politično, kulturno in gospodarsko. Zadnje leto nemške okupacije

pa so se po medsebojnem dogovoru demokratične stranke — JLS, JNS, SLS — zedinile v skupni izjavi, in sicer: prvič: državnopravna združitev vsega slovenskega narodnega ozemlja v Zedinjeni Sloveniji in drugič: da bodi Jugoslavija federativna, na demokratični podlagi in socialno pravično urejena in da je sestavni del tudi narodna država Zedinjena Slovenija.

To je srčika te izjave 29. oktobra 1944, katere 30-letne formulacije se spominjamo danes.

Slovenci so se obvezali, da bodo odklanjali centralizem, politični in kulturni, ter si ustvarili svojo državo, ki bo sama upravljala svoje notranje zadeve in se prostovoljno vezala z drugimi, zlasti sosednimi bratskimi narodi po svoji samoodločbi. To je tisti veliki in zgodovinski pomembni sporazum med demokratičnimi zastopniki, ki se je izvršil med okupacijo in ki je postal izhodna točka in temelj Narodnega odbora za Slovenijo.

Kar se je v poznejših mesecih godilo, je bilo samo iskanje še močnejše in

še bolj široke demokratične potrditve sporazuma teh strank. Okrog 300 odličnih predstavnikov slovenskega javnega življenja s škofom dr. Grgeorijem Rožmanom vred, skoraj vsi poslanci, državni in banovinski, predstavniki gozpodarskih, kulturnih ustanov, zadrug, itd. so v največji tajnosti s psevdonimi podpisali to izjavo v Ljubljani in zunanje. In na podlagi te zahteve večine naroda, ki ga te organizacije predstavljajo, je Narodni odbor za Slovenijo sklical slovenski parlament 3. maja 1945, ki je to izjavo odobril z glasovi legalno izvoljenih slovenskih poslancev. Tako je Narodni odbor za Slovenijo lahko veljavno razglasil, da se je ustanovila s tem dnem DRŽAVA SLOVENIJA. Izjava 29. oktobra prejšnje jeseni je rodila svoj sad: Zedinjena Slovenija ni več ostala zahteva, je postala resničnost, ki si je izbrala tudi svojo državno zastavo, državni grb in himno države Slovenije. V tujino pa se je to predstavništvo moralo umakniti, ker je vezalo svojo usodo na evropski Zahod, ki je bil sicer zmagovalec v vojni, izgubil pa je bitko za mir po svoji podoobi. Po besedah univ. prof. dr. Spektorskega so Slovenci prinesli v svet edini od vseh beguncev svoje „legalno izvoljeno predstavništvo.“

Prvi predsednik Narodnega odbora za Slovenijo je bil dr. Jože Basaj. Po njegovi odstopitvi je po dogovoru med strankami prevzel predsedništvo dr. Miha Krek, ki je s svojimi dragocenimi zvezami v svetu neizmerno dobrega storil, tako za Slovence v svetu, kakor za pojasnitev dogodkov v domovini.

Po njegovi smrti pred petimi leti je postal tretji predsednik — zopet po dogovoru med strankami — Miloš Stare, ki je bil eden izmed ustvarjalcev zgodovinske izjave 29. oktobra 1944, ki je temelj Narodnega odbora za Slovenijo.

Kaj je Narodni odbor za Slovenijo? Je politični vrh vseh demokratičnih Slovencev, ki si prizadevajo v svetu, da bi se načela Atlantske karte o samoodločbi narodov in mednarodno sprejete Listine o človekovih pravicah uveljavile tudi v matični Sloveniji, ki še sedaj teči pod totalitarnim režimom komunistične diktature proletariata.

Delovno polje Narodnega odbora za Slovenijo je pomagati domovini vedno in povsod, da se zruši ta, osebno svobodo zanikajoč in na razrednem sovražstvu grajeni in centralistično vodeni stroj. Ohraniti hoče živ plamen ideje samostojne in demokratično urejene Zedinjene Slovenije kot države s samo odločitveno pravico povezav s sosednjimi bratskimi narodi. Vpeljati hoče v novi rod, rastoč izven meja domovine, voljo za ustvaritev ideje svojih pradedov iz l. 1848 in svojih očetov iz l. 1944, ki smo pred 30 leti v smrtni nevarnosti, z drznim pogumom in veliko vero, na žalost prevarano, prvi v zgodovini slovo tudi pravno veljavno ustanovili. Prva samostojna Slovenija gre v resničnega naroda dokončno formulirati njega politično zahtevo par mesecev nastot: svobodna država Slovenije v demokratičnem redu. Danes nam je to spet ideal.

Zato je ta dan vreden spomina, vreden tudi truda in žrtev vseh nas Slovencev v svetu.“

OBVESTILA

SREDA, 6. novembra 1974:
V Slovenski hiši ob 17.30 občaj zbor Zveze Slovenskih mater in žena.

NEDELJA, 10. novembra 1974:
V Slovenskem domu v Berazategui obletnica.

NEDELJA, 17. novembra 1974:
V Slovenski hiši dopoldan komemoracija ob peti obletnici smrti dr. Mihe Kreka.

HREPENENJE

je izvirna gledališka stvaritev, zasnovana kot dramatičen akt v dialogu za igralko in igralca, oslonjena na izreze iz pesniških in dramatičnih umetnin štirih mojstrov slovenske besede: A. T. Linhart, F. Prešerna, I. Cankarja in I. Preglja.

V počastitev 20-letnice SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE jo bosta kot gledališko predstavo uprizorila NATASA SMERSUJEVA in NIKOLAJ JELOČNIK, v lastni zamisli in režiji, v soboto, 9. novembra 1974 ob devetih, v gornji dvorani Slovenske hiše. S kitaro sodeluje Rok Fink.



III. večer Slovenske mladinske godbe

sobota, 9. novembra 1974, ob 20.30
v Slomškovem domu, Castelli 28,
Ramos Mejía.

Buenosaireški slovenski oktet

bo pel 1. novembra ob 21. v
Teatro Gregorio de Laferrere,
ulica San Martín esq. Brown,
na zaključnem koncertu ciklusa
Octubre coral de Morón

JAVNI NOTAR
**FRANCISCO RAUL
CASCANTE**
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires.
Pta. baja, ofic. z

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina.

Uredniški odbor:
Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Corre Central (E Argentina)
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 577K
TARIFA REDUCIDA/
Concesión N° 382w

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 2.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1974 za Argentino \$ 135.— (13.500) — pri pošiljanju po pošti \$ 140.— (14.000). ZDA in Kanada 16 USA dol.; za Evropo pa 19 USA dol. za pošiljanje z avionsko pošto. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 12 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

DR. JUAN JESUS BLASNIK

especialista en ortopedia
in traumatología

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855.
Privatni telefon: 628-4188
Ordinira v torek in četrtek
od 17 do 20

Nuestra fiesta nacional

El 29 de octubre, año tras año, los eslovenos celebramos nuestras fiestas: fiesta nacional y el día de nuestra bandera patria. Rememoramos este día el aniversario desde que, en 1918, nuestro pueblo quedó libre del yugo de la dominación germánica y comenzó a marchar por el camino de la libertad.

Mucho fue el tiempo transcurrido desde entonces y grandes las pruebas debió soportar nuestro pueblo. Hoy, a más de 50 años de aquella magna fecha, el pueblo esloveno aún no goza de su verdadera libertad. Esta vez es la dominación comunista, la que con sus implacables cadenas oprime a Eslovenia.

Este año, en el día del 29 de octubre, transcurren también 30 años, desde que, en los peores momentos de la segunda guerra mundial, en 1944, un grupo de valientes patriotas creara el Comité Nacional Esloveno, que hoy representa la voz democrática y libre de nuestro pueblo.

A pesar de las dificultades, a pesar de las cadenas que hoy oprimen a Eslovenia, conservamos la fe y permanecemos en lucha, convencidos que también para el pueblo esloveno llegará un día la hora de su liberación definitiva

V osmrtnici za pokojnim Vojtehom Budinekom, ki je bila objavljena v zadnji številki našega lista, je pomotoma izpadlo med žalujočimi ime pokojnikove žene gospe Danice.

Vemo namreč, da če razpade naša šotorna hiša na zemlji imamo božjo zgradbo, hišo, ki ni narejena z rokami in je večna, v nebesih. (Sv. Pavel Korinčanom, 2, 4-5, 1)

Po 80. letih življenja je dne 22. oktobra 1974 stopila s svoje zemске poti in prešla v večno domovanje naša ljubljena mama, tašča, babica, gospa

Dora Heller roj. Heinrichar

Prisrčna zahvala gospodu Francetu Dolencu in družini ter gospe Danici Petriček za vselej izkazovano ljubečo naklonjenost blagi rajnici in vsem pogrebnim svatom, ki ste počastili njen spomin ob mrtvaškem odru in ob grobu ter vsem, ki ste kakorkoli z nami sočustvovali. Iskreno smo hvaležni msgr. Antonu Oreharju za opravljene svete obrede in za vodstvo pogreba.

Njeno truplo počiva na buenosaireškem pokopališču Flores.

Prosimo, ohranite našo drago mamo v lepem spominu.

Sveta maša zadušnica bo darovana v sredo, 6. novembra, ob 19. uri v cerkvi Marije Pomagaj v Slovenski hiši.

Zalujoči:

sin Dorjan
snaha Slavka roj. Bavčer
vnuka Artur in Dorica in ostalo
sorodstvo v domovini

Buenos Aires, Selce, Kranj, oktobra 1974

SDO

SFZ



22. MLADINSKI DAN

SLOVENSKE MLADINE
VELIKEGA BUENOS AIRESA

3. novembra na Pristavi

- ob 8.00 tekmovanje v odbojki
- ob 11.30 mladinska sveta maša
- ob 12.30 kosilo
- ob 16.00 pričetek popoldanskega programa:
 - dviganje zastav
 - beseda predsednice SDO in predsednika SFZ
 - nastop vadiateljev
 - gimnastična vaja — Slovenska vas
 - rajalna vaja — Morón
 - orodna telovadba — Slovenska vas
 - slovanski ples — San Justo
 - folklor — Slovenska vas, Ramos Mejía in Morón
 - razdelitev pokalov
 - finala odbojke

Sodeluje: "SLOVENSKI INSTRUMENTALNI KVARTET"

Pristava

Monte 1851, Castelar

V soboto, 9. novembra 1974, ob 20. uri

PRIREDITEV

Spored:

- Slovenske mladenke — venček šaljvk
- KOVAČEV ŠTUDENT — spevoigra
- Zabava „po volji“, glasba, postrežba za prigrizek ali večerjo
Čisti dobiček za gradnjo na Pristavi

Lepo vabljeni!

Odbor

SLOVENSKI DOM BERAZATEGUI

Nedelja, 10. novembra 1974

9. OBLETNICA

pod geslom: SLOVENIJA — ROJSTVO NJENO IN ŽIVLJENJE

Ob 11 — Dviganje zastav,
sv. maša — daruje direktor slov. dušnih pastirjev
msgr. Anton Orehar.
Kosilo.

Popoldanski program bomo pričeli ob 3.

— Slavnostni govor — govori predsednik Zedinjene Slovenije
g. Božo Stariha.

— Sledi pester spored in prosta zabava.

Sodeluje Mladinska godba pod vodstvom dirigenta g. Skubica.

Torej 10. nov. nasvidenje v Berazateguiju — pričakovali Vas bomo.

Dohodi: Plaza Once: Kol. 98 No. 5 hasta iglesia de Villa España. Kolektiv zavije na levo, vi pa krenete na desno, štiri kvadre in ste pri nas. — Plaza Constitución: Vlak do postaje Berazategui. Prečkajte prago v smeri vlaka. Na oglu kolektiv 300 do calle 1 y 34.

EXPOSLOV 74 BO ODPRT DO 3. NOVIEMBRA